جنت او هجرت

سعد الله جان برق

داسې به ښوک وي چې د جنت او هجرت نومونه ئې نه وي اورېدلي او تر ښئ نا ښئ حده پورې ترې خبر نه وي. زيات تفصيلات او معلومات خو به عالمانو ته وي خو مونږ عاميانو او اميانو ئې صرف قصې اورېدلې دي نو مونږ سره نۀ ښائي چې د دې دواړو څيزونو په علمي او حقيقي اړخونو ښۀ خبره وکړو، دې د پاره صرف هغه سرسري قصو سره به تعلق ساتو چې په حجرو جماتونو او عامو مجلسونو کښې مو اورېدلي دي. د جنت خبره خو دا ده چې زمونږ نيا نيکۀ په جنت کښې اوسېدل او د يو ابليس نومې شېطان د لاسه ترې نه ووېستلے شو او په لاندې زمکو کښې در په در شول اوس دغې ته ښوک هبوط وائي ښوک هجرت او ښوک نقل مکاني خو د ټولو مطلب يو دے د خپل اصلي ارام ده او ښائسته کور نه وتل جدا کېدل او در په در کېدل.

جنت ښۀ ؤ، چرته ؤ، د دې نه خو مونږ نۀ يو خبر خو ښنګه ؤ د دې نه لږ ډېر خبر يو چې هلته هر ښۀ بيس بسيار وۀ، د هر ښۀ، هر ښومره خوړلو، اوسېدلو، ګرځېدلو، ښملاستلو اجازت وۀ، بې خطره بې تکليفه او په امن ژوند ؤ. صرف د يو بوټي نه د لرې ګرځېدلو او نۀ ورنزدې کېدلو حکم ؤ.

هر چاته معلومه ده چې ساده بنديان ډېر زر دوکه کېږي او بيا چې دوکه کونکے يو ډېر چالاک او خطرناک مجرم هم وي. چالاک خطرناک او مکار دښمن ورننوتو هغوي ئې دوکه کړل نور تفصيلات به عالمانو ته معلوم وي خو مونږ ته صرف دا پته ده چې غريبانان د خپل ښائسته امن ناک او ډک پک کور نه په وتلو مجبور شول او دې ته مونږ د انساني تاريخ اولنے هجرت وئيلے شو.

د دې نه پس په انساني تاريخ کښې بې شماره لوئے واړۀ هجرتونه شوي دي، کېږي او چې انسان تر کومې ژوندے وي نو کېږي به.

خو يوه عجيبه خبره چې ما په دې خپل کم علم معلومه کړه هغه دا ده چې هجرت ځناور هم کوي او بنيادم هم کوي خو حيرانونکې خبره پکښې دا ده چې ځناورو چرګو هم د نورو ځناورو د لاسه هجرت نۀ دے کړے، دا خصوصيت صرف د انسان دے چې دے اکثر هم د خپلو انسانانو عزيزانو د لاسه هجرت کوي. ځناور غريبان خو ډېر کم ضرورتونه لري، خېټه د پرېواتۀ ځائے او د بدن امن نو چې کله د موسمي عواملو يا زمکني او اسماني افتونو دلاسه په لېږدېدو مجبور شي نو د عزيزانو ئې پکښې هېڅ لاس نۀ وي بلکې ټوله په شريکه نقل مکاني يا هجرت کوي. مطلب دا چې کله په يو ځائے کښې ئې خوراک کم شي، ګرمي يخني يا بل څۀ قدرتي افت راشي نو روان شي او دا روايت تر اوسه پورې جاري دے، ډېر ځناورمارغان او نور مخلوقات د څۀ وخت د پاره کډن شي او چې حالات ښۀ شي نو بيا راشي، په دې قسم هجرت کښې انسان هم ورسره. ملګرے دے ګرمۍ يخنۍ کښې يو خوا بل خوا زمکو ته تلل د خېټې او روزګار دپاره تلل راتلل وغېره.

خو دا خصوصيت د انسان ځان له دے چې د دۀ اکثر هجرت هم د خپلو عزيزانو انسانانو د لاسه وي

او وجه ئې ضرورت نۀ بلکې د يوې ډلې د تجاوز حرص او بيا په خاص توګه د برترۍ او بالادستۍ کوشش وي. يوه ډله په بله باندې سورېدل، حاوي

کېدل او حاکميت قائمول وغواړي په خوراک او دولت کښې د خپلې حصې په ځائے په ډېره باندې خېټه اچول وغواړي. بلکې چې ښۀ تجزيه ئې وشي نو بنياد ئې د يوې ډلې هغه ذهنيت وي کوم چې د ابليس ؤ يعنې زۀ تا نه برتر يمه، اعلې يمه او طاقتور يمه چې تمام تفصيل ئې په دې درېو ټکو کښې دے چې:

أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

او چې کله د يوې ډلې په دماغ کښې د برترۍ غرور او نۀ منلو دا خناس پېدا شي نو هغه د ځناور نه هم ډېر زيات خطرناک ظالم او وحشي شي.

نن سبا مونږ يو ځل بيا دغه حالاتو سره مخامخ يو ځل بيا ابليس جنت ته ورداخل شوے دے. ادم ئې بيا د "ظلم" هغه شجر ته په ورنزدې کېدو غلط کړے دے، د خپل جنت نه ئې بيا په مخه کړے دے، بلکې د هغه صورت حال څۀ لرې ډېرې نخښې

نخښناپ هم پکښې شته چې کله د مکې کبرا هم د مکې په کمزورو غریبانانو باندې ژوند تنګ کړو، حالانکه هغه غریبانانو خو څۀ غوښتل هم نۀ، صرف د ژوند حق ئې غوښتلو او دا حق د هغوي حق ؤ، ځکه چې هغوي هم د دغه خاورې اوسېدونکي وو خو بالادستو وې چې اوسېږئ خو زمونږ په خوښه به اوسېږئ ګني ځئ به او یا به مرئ او د دې په شا د بالادستو غاورانو هغه تاریخي او ازلي ویره هم وه چې هسې نه دا زبردست غریبانان مفلسان او محکوم خلق بینا شي او زمونږ هغه غلاګانې ووینې چې مونږ ئې کوو.

خو په داسې حالاتو کښې د الله تعالی یو بل قدرت هم متحرک شي او هغه دا دے چې چرته نه چرته یوه داسې د زمکې ټوټه هم وي چې دغه خلقو له پناه ورکړي، د سر سبورے ورکړي او سینې پورې ئې جخت کړي. داسې خلق هم وي بلکې د ظالمانو نه په ګڼ شمېر کښې وي چې د دغه غمژنو غم شریک شي او اصل انسانان هم دغه وي. د ابلیس ذریت کۀ هر څومره طاقتور وي خو نۀ په شمېر کښې زیات وي او نۀ د زوال نه قطعي محفوظ وي خو هغه انسان چې

نورو انسانانو سره مینه کوي ځان ته ئې رانزدې کوي، غم ښادۍ کښې ورسره شریکېږي، په تکلیف کښې راحت ورکول غواړي هغه همېشه ډېر وي او اخر یوه ورځ داسې راشي چې ابلیسي ذریت کمزورے شي، ورک شي، یو بل وخوري او ادم بیا خپل جنت حاصل کړي.

نن هم دغسې حال دے د ادم زامن یو ځل بیا د جنت نه وتلو ته مجبور شوي دي خو کۀ مکې شته نو مدینې هم شته او انصار هم شته، خبره د غم درد او خفګان ضرور ده خو د نا امیده کېدو نۀ ده او نۀ د ادم د زامنو دپاره نوې ده. داسې شوي دي، کېږي او کېږي به ځکه چې د انساني نسل د وړاندې تللو، ارتقاء حاصلولو او لوړ مقام ته د رسېدلو دپاره د منفي او مثبت، ښۀ او بد، رڼا تیارې، ورځې شپې، لوړې ژورې، سختې او نرمې، ښکته او بره، برتر او کمتر، خاکي او ناري، لاندې او باندې، انتشار او ارتکاز، روح او مادې او اور او اوبو، دا کشمکش تصادم او جنګ ضروري دے. نو خبره د خفګان ضرور ده چې یو ځل بیا د ادم زامن د ابلیس د لاسه

در پـه در شـول. خـو د مایوسـی نـا امیـدی او همـت بائیلو نۀ ده.

زمـا جنتـه زۀ بـه بیـا درلـه راځـم یـو ځلـې
په ژړا ځم خو په خندا به دې ګـټم یـو ځلې
ډېر د پخـوا نـه سـتا فـراق سره بلد یمـه زۀ
په ژړا ځم خو خنداګانې به راوړم يو ځلې
دا د څو ورځو جدائي ده اخر تېره بـه شي
سـتا د رخسـار نـه بـه دا اوښـکې وچـوم یـو
ځلـــــــــــــــــــې